

Din Skog

Tips!

Hitta natur-
värdena i
din skog

SCA VÄRNAR
BIOLOGISK MÅNGFALD

VÄCK BARNENS
SKOGSINTRESSE

**Rune satsar
på tid i skogen**

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Jonas Arvidsson

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget: Rune Strandberg och Alvar

Omslagsfoto: Patrick Trågårdh

Tryck: V-TAB Vimmerby

Upplaga: 43 000

Citera oss gärna, men ange källan.

Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är den växande skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder förpackningspapper, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

INNEHÅLL

<p>4 BRA START FÖR DINA PLANTOR
Julia markbereder och stortrivs med jobbet.</p> <p>8 BIOLOGISK MÅNGFALD
SCA värnar krävande arter och deras livsmiljöer.</p> <p>15 ÖPPNAR SIN SKOG FÖR ANDRA
Skogsägare satsar på friluftsliv och naturvård.</p> <p>20 SKOGEN – EN VIKTIG BRANSCH
Skogen bidrar stort till Sveriges välfärd.</p> | <p>24 VÄCK BARNENS SKOGSINTRESSE
Plantering ger en bra start på skogslivet.</p> <p>26 RUNE SATSAR PÅ SIN SKOG
Tjänstledighet ger mer tid för skogssysslor.</p> <p>30 EN PALETT AV KUNSKAP
SCAs medarbetare hjälper dig och din skog.</p> <p>33 HITTA DINA NATURVÄRDEN
Så får du koll på naturvärden i din skog.</p> |
|--|---|

Skogen – en evighetsmaskin

DEBATTEN OM SKOGSBRUKET är hetare än den har varit på många år. Det höjs röster om att exempelvis sätta av större områden till reservat, att skogsbruket utarmar den biologiska mångfalden och att skogen inte bör avverkas utan stå kvar eftersom den binder koldioxid. Men vi är helt övertygade om att det går att bruka en stor del av skogen samtidigt som man bevarar och stärker den biologiska mångfalden och bidrar till kampen mot klimatförändringarna. Det finns inget motsatsförhållande, utan det gäller att hitta en god balans. Då är skogen som en evighetsmaskin, där alla dess värden gynnas.

Skogen har en helt avgörande roll för omställningen till ett fossilfritt samhälle. Den binder koldioxid när den växer och ger samtidigt råvara till klimatsmarta produkter, som ersätter produkter som har större kolspår. Argumentet att vi ska låta bli att avverka för att träden ska stå kvar i skogen och lagra koldioxid håller inte. Då kommer vi i stället att behöva gräva upp mer fossilt kol ur marken för att producera bränslen, plast och andra produkter som har en negativ påverkan på klimatet.

NÄR DET GÄLLER DEBATTEN kring biologisk mångfald handlar den allt som oftast om hur stora arealer skyddad skog som krävs. Vi anser att större fokus bör ligga på hur man faktiskt lyckas med att bevara den biologiska mångfalden. Då måste vi bättre förstå vilka skogar vi verkligen behöver skydda, och vilka naturvårdsinsatser som gör störst nytta.

De allra flesta skogsägare, stora som små, tar ansvar och sköter skogen för att även bevara de djur och växter som finns där. I dagens skogsbruk ökar de livsmiljöer som är viktiga för den bio-

logiska mångfalden – bland annat död ved, lövrik skog och arealen gammal skog.

I DE FALL STATEN VILL SKYDDA SKOG anser vi att det ska bygga på frivillighet och att det i första hand ska utgå ersättningsmark.

Det är något vi också betonar i vår gemensamma avsiktsförklaring med Holmen och Stora Enso, där vi som bolag kan tänka oss att avstå fjällnära skog – skogar som vi i viss mån redan frivilligt har avsett – men att vi då i gengäld får annan mark.

Avsiktsförklaringen är en följd av skogsutredningens förslag att förbjuda aktivt skogsbruk i ett större sammanhängande område med fjällnära skog. Vår förhoppning är att bolagens avsättningar ska kunna leda till att genomförandet av förslaget kan ske på en mer frivillig bas för enskilda skogsägare.

DET ÄR VIKTIGT att komma ihåg att skogsnäringen har en otroligt stor betydelse för Sveriges ekonomi och sysselsättning, inte minst i glesbygden. Skatteintäkterna från de anställda inom skogsindustrin motsvarar exempelvis nästan 32 000 tjänster inom offentlig sektor. En svindlande siffra!

Vi är övertygade om att skogen kan brukas på ett klokt sätt så att den både ger värdefull råvara och skapar sysselsättning och skatteintäkter, samtidigt som vi bevarar den biologiska mångfalden och gör en avgörande insats för kampen mot klimatförändringarna.

HANS DJURBERG
SCAs HÅLLBARHETSCHEF

På tapeten

I EU-kommissionens förslag till taxonomi, där de listar aktiviteter som kan bidra till minskade utsläpp, utelämnar de alla verksamheter som använder trä som råvara – förutom bioenergi. Det är visserligen bra att skogens bidrag som kolsänka finns med, men det är en stor brist att man inte tar med nyttan av att skogsindustrins produkter kan ersätta fossila alternativ.

Äntligen anar vi ljuset i den långa, mörka coronatunneln! Vi ser verkligen fram emot att snart få träffa er skogsägare igen. Ett annat glädjeämne är givetvis att sågverken går som tåget, tack vare den starka marknaden för sågade trävaror.

**Julia ger
dina planter
en bra start**

– Någon gång per år händer det att en markägare kommer och tittar till hur det går med markberedningen. Det är alltid lika roligt, säger Julia Pålsson.

En bra markberedning är a och o för att dina plantor ska överleva och växa bra. Som markberedningsförare gäller det att skapa optimala planteringspunkter, så att plantorna får så goda förutsättningar som möjligt.

– Jag stortrivs med jobbet, men det är ett stort ansvar eftersom resultatet är så avgörande för att skogsägarna ska lyckas med föryngringen, säger föraren Julia Pålsson som arbetar åt en SCA-entreprenör i Jämtland och Härjedalen.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: TOMMY ANDERSSON

Ett hygge söder om Åsarna är Julias arbetsplats för dagen. Här förbereder hon marken för att nästa generation skog ska kunna växa bra. Det finns flera olika typer av markberedningsmaskiner och den som Julia kör kallas för högläggare. Det är en skotare, en Komatsu 895, som har ett aggregat för högläggning monterat baktill. Aggregatet har tre parallella rivhjul som vänder upp jorden i högar så att den näringsrika mineraljorden kommer fram.

– Högarna är perfekta ställen för att plantera plantor, förklarar Julia. Det blir varmare på högarna än runt omkring och dessutom slipper plantorna konkurrens från annan vegetation. De får också lagom med vatten och bra tillgång till näring. En annan stor fördel är att plantorna får ett bra skydd mot snytbaggarna när de sätts i en markberedningshö, eftersom snytbaggarna inte tycker om att ge sig ut på öppna ytor.

ANPASSAR EFTER MARKTYP

Resultatet av Julias körning – tusentals bruna högar med mineraljord ovanpå – ser inte så vackert ut och verkar kanske inte så märkvärdigt att få till, men det krävs mycket planering och kunskap för att göra en bra markberedning

– Det allra viktigaste är att skapa bra planteringspunkter, utan att man påverkar marken runt omkring ➡

... mer om Julia

BOR: I Skålan, väster om Åsarna.

ÅLDER: 21 år.

INTRESSEN: Älgjakt och fiske, särskilt pimpling.

HÄFTIGASTE NATURUPPLEVELSEN: När jag fick se både varg och björn på en och samma vecka.

PODDTIPS: P3 Dokumentär – där finns det mycket spännande!

Som markberedningsförare behöver Julia fatta många beslut, både innan hon kör ut på hygget och under själva körningen. Det gäller att skapa optimala planteringspunkter utifrån de förutsättningar som finns på varje område.

mer än nödvändigt. För att lyckas med det gör jag anpassningar utifrån terräng och marktyp, säger Julia.

Som förare ställer hon bland annat in vilket avstånd det ska vara mellan rihjulen, hur djupt de ska gå, hur mycket material som ska vändas upp och vilket marktryck det ska vara.

– Är det till exempel fuktiga marker behöver man göra en ”lättare” markberedning, för att inte påverka marken för mycket. Områden som är riktigt fuktiga markbereds inte alls och marker med mycket sten innebär att det blir speciella förutsättningar. Då sitter man och parerar bredden mellan rihjulen för att få till så många lyckade högar som möjligt.

Julia är 21 år, men har redan hunnit med flera säsonger som förare.

– Jag lärde mig ganska snabbt att läsa av hyggena

och se vilka inställningar som blir bäst. Man får blick för det efter ett tag, konstaterar hon.

FÖLJER UPP RESULTATET

Inför varje område som Julia ska markbereda får hon ett traktordirektiv från SCA. Där står det bland annat hur många godkända planteringspunkter det ska finnas. Oftast rör det sig om ungefär 2 000 punkter per hektar. Hon kontrollerar noggrant att kraven uppfylls genom att göra provtytor med jämna mellanrum. Ofta görs en provyta per hektar.

– Då räknar jag alla markberedningshögar inom provytan och betygsätter dem enligt olika kriterier, till exempel hur mycket mineraljord det finns, berättar Julia och fortsätter:

– Kvalitetsuppföljningen är en viktig del av jobbet,

3

SNABBA TILL JULIA

Hur är en riktigt bra dag på jobbet?

– Då är det bra markförhållanden, så att det går att få till ett toppenresultat. Och det är extra kul om det går att köra lite fortare så att jag känner mig riktigt effektiv.

När är arbetet inte så kul?

– Om det skulle vara så pass torrt i markerna att det behövs en brandvakt för att få köra. Men jag

har aldrig behövt jobba när det har varit så, utan vi har kunnat ställa maskinen och vänta in bättre förhållanden.

Har du något tips till skogsägare?

– Ja, se gärna till att rågångarna är tydligt uppmärkta. Om det är flera områden intill varandra som har avverkats vid samma tillfälle kan det vara riktigt svårt att se markeringarna, eftersom det brukar ha växt upp en hel del gräs. Tydliga rågångar underlättar mycket för oss som förare, så det är vi väldigt tacksamma för.

Med hjälp av provytor gör Julia noggranna uppföljningar av kvaliteten på markberedningen.

7

FÖRDELAR MED MARKBEREDNING

Fler plantor överlever och de växer bättre eftersom de får:

- En varmare plats att växa på.
- Bättre tillgång till näringsämnen.
- Säkrare tillgång till vatten (varken för mycket eller för lite).
- Mindre konkurrens av annan vegetation.
- Minskad risk för angrepp av snytbaggar och andra skadeinsekter.
- Snabbare utveckling av rotsystemet.

Dessutom underlättas själva planteringsarbetet.

men det brukar aldrig vara några problem att nå målen. Om det blir ett sämre resultat inom något område ser jag det direkt medan jag kör och kan justera på en gång. Jag behöver inte vänta tills det är dags att göra en provyta.

Det är Julias pappa som äger företaget som hon jobbar åt, Joel P AB, och hon har följt med sin pappa ut i skogen ända sedan hon var liten.

– Jag har alltid trivts i skogen, men inte trott att jag skulle jobba i branschen. Jag utbildade mig till kock på gymnasiet men är tacksam för att jag provade det här yrket och fick upp ögonen för det. Det är världens bästa jobb om man är en skogsmulle. Att få vara ute i naturen och dessutom ta mycket eget ansvar passar mig perfekt.

Att man arbetar ensam är inte något problem, menar Julia.

– Nej, det blir aldrig långtråkigt eftersom man hela tiden måste vara på alerten och planera hur man ska köra för att arbeta effektivt och få ett bra resultat.

SKYDDAR SJÖAR OCH VATTENDRAG

Naturhänsyn är en viktig del i jobbet och handlar bland annat om att skydda våta områden och gammal död ved. Man kör inte heller nära sjöar och vattendrag. Det är även mycket viktigt att inte skada forn- och kulturlämningar, som till exempel gamla fångstgropar och kolbottnar.

– Det allra mesta är markerat i fält med snitslar. Och runt lämningarna gör skördarförarna 1,3 meter höga kulturstubbar för att signalera att jag inte ska

köra där. Det mesta syns även på den digitala kartan som jag har på en skärm i hytten. Men det gäller ändå att ha ögonen med sig och ta eget ansvar.

Julia har ofta någon podd igång när hon kör, helst någon dokumentär eller en humorpodd.

– Men när det är besvärliga marker får jag stänga av, för då behöver jag fatta så många beslut under körningen och vill inte riskera att bli distraherad, säger Julia och fortsätter:

– Jag är mycket mån om att alltid få till ett optimalt resultat utifrån de förutsättningar som finns på hygget. Skogsägarna ska få de bästa möjligheterna till en lyckad förnygring. Det är härligt att köra förbi ett område där jag markberedde för några år sedan och se att det nu växer en frodig ungskog där.

En liten hög med jord. Resultatet efter en högläggares arbete ser inte mycket ut för världen, men det är otroligt viktigt för att plantorna ska överleva och växa bra.

SCA utvecklar arbetet med att värna den biologiska mångfalden i sina skogar.

– Vi har identifierat 203 särskilt krävande arter som finns på vår mark och som påverkas negativt av skogsbruk, och 12 livsmiljöer som de krävande arterna behöver. Nu ska vi förfina vårt arbete med att bevara och förstärka dessa livsmiljöer, säger SCAs hållbarhetschef Hans Djurberg.

FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Hans navigerar bland ansvarsarter och livsmiljöer

Varför är biologisk mångfald en viktig fråga för SCA?

– SCAs skogar är hem för mängder av växter och djur, och det vill vi att de ska fortsätta att vara. Vårt viktigaste hållbarhetsmål i skogsbruket är att våra skogar ska vara minst lika rika på biologisk mångfald, naturupplevelser och råvara i framtiden som de är idag. Vi har ett väl utvecklat arbetssätt för att jobba med naturhänsyn, men nu kommer vi att förfina våra metoder ännu mer.

Som stor skogsägare har vi ett ansvar och vill utveckla vårt naturvårdsarbete och öka precisionen ytterligare. Det viktigaste är inte de antal hektar vi lämnar, utan att vi lämnar rätt miljöer och att de verkligen gör nytta, så att vi får bästa möjliga effekt av våra åtgärder. Att som idag ofta fokusera på avsatt areal är alltför trubbigt och mäter inte det vi egentligen vill åstadkomma.

203 arter och 12 livsmiljöer – hur kom ni fram till det?

– Vi har utgått från den svenska Rödlistan som Sveriges Lantbruksuniversitet sammanställer. Den listar arter som finns i Sverige och innehåller en bedömning av risken för att de ska dö ut. Under 2020 gjorde SCA en fördjupad analys av Rödlistan för att identifiera arter som missgynnas av skogsbruk och som finns inom vårt markinnehav. Det visade sig handla om 203 arter, främst svampar, mossor, lavar och insekter men även vissa fåglar. Till det har vi identifierat tolv specifika livsmiljöer som är särskilt betydelsefulla för de 203 arterna, och som därför måste bevaras och förstärkas på SCAs marker.

Hur ska SCA ha koll på hur det går för arterna?

– Vi ska inte ut och räkna antal rynkskinn, dofttickor och andra arter, utan vi ska fortsätta fokusera på skogens naturvärden och dynamik i stort, alltså förekomsten av riktigt gamla träd, död ved och så vidare – men precisionen ökar när vi utgår från att de 203 arterna har tillgång till rätt livsmiljöer. Lite förenklat kan

vi säga att om vi ser att vi har för lite av en miljö så kan vi sätta in åtgärder, på så vis kan vi tydligt prioritera vad vi ska göra. Just nu håller vi på att klargöra vilka åtgärder som krävs för att bevara och förstärka de olika livsmiljöerna. Det ligger till grund för vårt fortsatta arbete med instruktioner, uppföljningar och behov av ytterligare forskning och framtida partnerskap.

Vad menar du med partnerskap?

– Jag ser långsiktiga partnerskap som en mycket viktig del i vårt arbete. Vi behöver arbeta tillsammans med till exempel naturvårdsorganisationer och forskare för att lära oss mer om hur vi bäst gynnar våra ansvarsarter och deras livsmiljöer. Det är viktigt att det görs på lokal, nationell och även internationell nivå.

Hur kommer man att märka av SCAs arbete utåt?

– Vi kommer öppet att redogöra för livsmiljöerna och våra åtgärder, bland annat i vår årsredovisning.

Vilken nytta kan privata skogsägare ha av SCAs initiativ?

– När man anlitar oss för åtgärder kan vi tydligare förklara varför man bör lämna en viss naturhänsyn och vilket nytta det gör. Med ökande kunskaper kan vi ge bättre råd om naturvård och inspirera andra skogsägare som också vill göra skillnad och bidra till livsmiljöer för arter som är särskilt krävande.

... mer om Hans

BOR: I Luleå. Härtammar från Jämtland.

ÅLDER: 50 år.

FAVORITMILJÖ I SKOGEN: En bergstopp – med utsikt över landskapet.

FAVORITART: Lavskrikan. En nyfiken följeslagare i skogen.

SCA värnar biologisk mångfald med fokus på ansvarsarter och deras livsmiljöer

Doftticka, spillkråka och violettgrå tagellav – det är några av de 203 arter som SCA har ett särskilt ansvar för, eftersom de förekommer på vår mark och kan påverkas negativt av skogsbruk. För oss är det viktigt att se till att det finns miljöer där dessa arter kan fortsätta att leva.

SCAs 203 ansvarsarter omfattar nästan alla organismgrupper, som mossor, lavar, svampar, blommor, insekter, fåglar och till och med mollusker. Vissa är knappt synbara och svåra att identifiera även för den mest kunnige, medan andra är lätta att känna igen även för ett otränat öga.

Det som förenar våra ansvarsarter är

att de behöver livsmiljöer som blir allt ovanligare i skogar som brukas aktivt. SCA har därför identifierat tolv olika livsmiljöer som ansvarsarterna behöver. Genom att känna igen och bevara eller skapa dessa livsmiljöer ser vi till att arterna kan leva vidare.

Vissa arter är beroende av en enda specifik livsmiljö, medan andra kan leva

i olika miljöer. En del arter är knutna till stabila miljöer och är mycket känsliga för förändringar, medan andra är knutna till skogar som utvecklas och förändras, och de blir då beroende av att man utför särskilda åtgärder, som exempelvis naturvårdsbränningar.

Livsmiljö

Brandfält – skogsområden där det har brunnit.

Lär känna
några av våra
ansvarsarter
och deras
livsmiljöer!

FOTO: MICHAEL ENGMAN

FOTO: LARS-OVE WIKARS

SLÄT TALLKAPUSCHONGBAGGE (*Stephanopachys linearis*) trivs i barrskogar som har brunnit och där larverna kan utvecklas i brandskadade träd. Den gynnas av våra naturvårdsbränningar där tallar kan utveckla brandljud, det vill säga brandskador i stammen, och sedan får stå kvar under lång tid.

Livsmiljö

Barrskog eller lövrik skog på näringsrik mark, där det alltid har funnits levande träd.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

FOTO: PER SIMONSSON

ORKIDÉN NORNA (*Calypso bulbosa*) växer i något fuktiga, örtrika och mossiga barrskogar på kalkrik mark. Nornan är känslig för alla ingrepp i sin miljö och kräver helst orörd skog. Den gynnas både av att vi undantar gamla skogar från virkesproduktion, så kallad frivillig avsättning, och att vi lämnar hänsynsytor vid avverkning.

Nornan är svår att upptäcka, i synnerhet när den inte blommar. Kända växtplatser skyddas alltid.

Livsmiljö

Gamla barrskogar där det alltid har funnits levande träd och/eller gott om död ved.

FOTO: MIKAEL BERG

FOTO: TOMAS RYDKVIST

VIOLETTGRÅ TAGELLAV (*Bryoria nadvornikiana*) är en hängande busklav som helst lever i granskogar som inte har slutavverkats på länge. Som många trädlevande lavar vill den gärna ha hög och jämn luftfuktighet, men inte alltför mörkt. Den är känslig för snabba förändringar av ljus- och vindförhållanden.

För att gynna den violettgrå tagellaven ser vi till att det finns gamla skogar i landskapet och sparar hänsynsytor vid avverkning, där träden får åldras och bli lämpliga livsmiljöer i framtiden.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

SPILLKRÅKAN (*Dryocopus martius*) är Sveriges största hackspett och lever i barr- eller blandskogar som gärna får vara lite ljusa och ha gott om gamla träd och död ved. Helst väljer den en hög och grov asp som boträd, men tall går också bra. Den kan göra sitt bohål i levande träd, vilket inte alla hackspettar klarar. Gamla bon utnyttjas av till exempel fåglar och fladdermöss. På så vis är spillkråkan är viktig nyckelart.

För att gynna spillkråkan behöver vi se till att det både finns gamla skogar i landskapet och grova tallar och aspar som passar som boträd i brukade skogar.

Livsmiljö

Skogar som har gott om lövträd eller är rena lövskogar med både levande och döda träd.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

FOTO: PER SIMONSSON

DOFTTICKAN (*Haploporus odoratus*) är en svamp som vid fuktigt väder sprider en tydlig anisdoft. Den växer i stort sett enbart på levande sälgar som fått växa och bli större träd.

Genom att spara värdefulla skogar med gott om gamla sälgar, lämna alla sälgar vid avverkning och gallring samt värna unga sälgar vid röjning kan vi se till att dofttickan har kvar sin livsmiljö i landskapet.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

SVART PLATTBAGGE (*Laemophloeus muticus*) är en skalbagge vars larver utvecklas i svampen brandskiktdyna (*Daldinia loculata*) som växer på brandskadade björkar. Inne i svampens kol-svarta runda fruktkroppar kan man hitta larver, puppor och färdiga skalbaggar.

För att gynna den svarta plattbaggen är det viktigt att utföra naturvårdsbränningar. Man bör också se till att det finns björkar som kan åldras och utsättas för skogsbrand i framtiden, så att skalbaggen alltid har tillgång till sin livsmiljö.

Livsmiljö

Sump-, bäck- och strandskogar.

FOTO: OLLE HEDVALL

FLODPÄRLMUSSLAN (*Margaritifera margaritifera*) är starkt hotad och lever i vattendrag där det också finns öring. Den kräver klart, strömmande vatten som är näringsfattigt och har stabila pH-värden.

För att värna flodpärlmusslan behöver man vara försiktig vid åtgärder i bäcknära skogar så att man inte försämrar vattenkvaliteten eller förstör botten i vattendraget. Det är viktigt att till exempel lämna skuggande kantzoner vid avverkning, se till att sediment inte förs ut i vattendrag, undvika markskador i närheten av vattendraget och rensa anslutande diken på ett varsamt sätt.

LÄS MER!
I kommande nummer kan du läsa om fler ansvarsarter. Håll utkik efter vinjetten "Under luppen".

Skogen i den politiska debatten

– en lägeskoll på aktuella frågor

Det händer mycket som berör skogsnäringen. Flera viktiga beslut i EU påverkar skogsägare och den svenska skogsutredningen har varit på remiss.

EUs taxonomi

– skogsbruk klassas som hållbar investering

En het fråga det senaste året har varit diskussionerna om EUs taxonomi, det vill säga vad som ska räknas som gröna investeringar. Nu har EU-kommissionen presenterat sitt förslag – och skogen är med på listan.

SYFTET MED TAXONOMIN är att ge finanssektorn riktlinjer för vilka verksamheter som klassas som hållbara investeringar, för att på så sätt underlätta den gröna omställningen. Eftersom taxonomi gör det möjligt för investerare att styra om sina investeringar mot mer hållbar teknik och hållbara företag, och dessutom ska ligga till grund för framtida standarder och märkningar av hållbara finansiella produkter, är det viktigt att finnas med på listan.

I april lade EU-kommissionen fram det slutgiltiga förslaget av den första delen av taxonomi. Skogsbruk finns med som en av de aktiviteter som kan bidra till minskade utsläpp och anses som en hållbar verksamhet. Däremot tar kommissionen bara med skogens bidrag som kolsänka och inte de verksamheter som använder trä som råvara – förutom bioenergi.

EU har också bestämt att de skogsägare som vill få sin skogsverksamhet klassad som grön behöver upprätta en skogsbruksplan, som ska ses över vart tionde år. Dessutom behöver skogsägare göra en klimatanalys av sina skogliga åtgärder. Den så kallade klimatbidragsanalysen gäller alla fastigheter som är 13 hektar eller större. Det är dock oklart hur analysen ska göras i praktiken.

När taxonomiförslaget antas formellt är det möjligt för Europaparlamentet och ministerrådet att komma med invändningar. Akten är tänkt att börja gälla från och med 1 januari 2022.

EUs nya skogsstrategi

EUs SKOGSSTRATEGI lanserades 2013 för att samordna EUs svar på de utmaningar som EUs skogar och skogssektorn står inför. Skogsstrategin ska främja och ta vara på skogens olika värden, även om skogspolitik är en nationell angelägenhet och inget område där EU har mandat att fatta beslut.

I början av sommaren är det tänkt att EU ska presentera sin nya skogsstrategi då den förra gällde till och med 2020. I höstas antog Europaparlamentet en resolution, en ståndpunkt, om den framtida skogsstrategin, där man sa att man vill främja ett mer ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart skogsbruk för de kommande åren.

Man lyfte fram tre prioriteringar för den nya strategin: hållbar förvaltning av skogar och ansvarsfulla ägare, förstärkt förmåga att motstå katastrofer och förhindra skogsbränder samt bekämpa importerna av trä som avverkat illegalt.

– Det är viktigt att skogsstrategin inte får begränsas till frågor om kollagring och biologisk mångfald, utan att den även betonar det hållbara skogsbrukets viktiga roll i en hållbar omställning till en biobaserad ekonomi, säger Hans Djurberg, SCAs hållbarhetschef.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Skogsutredningen – tusental remissvar

SKOGSUTREDNINGEN 2019 skulle lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. I november 2020 presenterades cirka 50 förslag, vissa relativt enkla åtgärder och andra mer omfattande. Utredningen möttes av både ris och ros och debatterades flitigt.

I mitten av februari gick Skogsutredningen på remiss till en rad företag, myndigheter och organisationer och när remisstiden gick ut den 30 april hade drygt tusen remissvar lämnats in till miljödepartementet. Alla svar från de instanser som var ombedda att svara finns publicerade på regeringens hemsida. Utöver dessa svar har departementet fått flera andra yttranden från enskilda skogsägare och andra som velat göra sin röst hörd ifråga om utredningen.

Nu väntar ett gediget arbete innan riksdagen får ta ställning till regeringens förslag.

SCA tecknar avsiktsförklaring om fjällnära skog

Om staten gör verklighet av Skogsutredningens förslag att skydda fjällnära skog kan SCA, Holmen och Stora Enso tänka sig att bidra med mark inom fjällområdet i utbyte mot annan mark.

– Det öppnar för en möjlighet att genomförandet kan ske på en mer frivillig bas för enskilda skogsägare, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef SCA Skog.

ETT AV FÖRSLAGEN i skogsutredningen handlar om att skydda ca 500 000 hektar fjällnära skog genom att förbjuda aktivt skogsbruk. Utredningens förslag bygger på att större skogsbolag frivilligt skulle avstå dessa marker utan ersättning.

SCA är i grunden tveksam till det så kallade fjällskogspaketet och ifrågasätter värdet av satsningen som beräknas kosta staten drygt 20 miljarder. Men om förslaget genomförs kan SCA, tillsammans med Holmen och Stora Enso, tänka sig att delta – under förutsättning att ersättning utgår. Skogsbolagen har tecknat en icke-bindande avsiktsförklaring med Naturvårdsverket i syfte att förenkla genomförandet av förslaget, om det blir verklighet.

Det här innebär att SCA, Holmen och Stora Enso, om det inte finns särskilda skäl, under två år avstår från att söka tillstånd för avverkning och lämna in avverkningsanmälningar inom de områden i bolagens skogar där skogsbruk kan komma att förbjudas. På så vis ger man tid till myndigheterna att hantera förslaget.

Om skogsbruket förbjuds inom det föreslagna området kommer skogsbolagen att erbjuda Naturvårdsverket möjlighet att förvärva mark inom det överenskomna området till aktuellt marknadsvärde i utbyte mot ersättningsmark.

PÅVERKAR INTE SCAs VIRKESKÖP

Om förslaget genomförs kan avsiktsförklaringen komma att ge fördelar för privata skogsägare.

– Det öppnar för en möjlighet att genomförandet för enskilda skogsägare skulle kunna ske på en mer frivillig bas än vad utredningen föreslår, säger Jonas.

Avsiktsförklaringen påverkar inte SCAs virkesköp av privata markägare i området.

– Vi har som ambition att fortsätta köpa virke från privata skogsägare inom alla geografier. Det är lång tid kvar tills vi vet om förslaget om att skydda de fjällnära skogarna verkligen blir av. Vi vill inte gå händelserna i förväg och fortsätter därför att genomföra virkesköp i det aktuella området, säger Jonas.

FOTO: HENKE OLOFSSON

Fint pris till SCA-forskare

SCAs FORSKNINGSSPECIALIST Christian Kugge har belönats med Kompetensutvecklingspriset på 700 000 kronor. Han fick priset för sina ambitioner att så effektivt som möjligt förädla bland annat svartlut från SCAs restprodukter till högvärdig råvara för drivmedel till bilar och flygplan. Det är första gången som ett skogsindustriföretag får priset. Tidigare har det enbart delats ut till verksamma inom universitet och institut. Priset delas ut av Sundbladsfonden.

Nu finns vi på Instagram

NU FINNS "SCA – för dig som äger skog" på Instagram. Via kontot scaskog kan du följa våra virkesköpare i deras vardag, få skogliga tips och möta andra på SCA som hjälper dig med din skog.

NY BROSCHYR!

Lär dig mer om skogsbrukets ekonomi

SCAs NYA BROSCHYR "Din skog – din skatt. En guide till grundläggande skogsekonomi" ger dig en introduktion till skogsbrukets ekonomi. Du får en bra inblick i de ekonomiska förutsättningar som gäller skogsägare och de vanligaste skatteverktygen som kan hjälpa dig att få en skattesituation som påminner om den som andra företagare har. Beställ broschyren via info.skog@sca.com

Sörgraninge mångfaldspark utökas

SCA har utökat Sörgraninge mångfaldspark i Ångermanland med Hornsjömon och Hornsjöbäckens dalgång. Det nya området omfattar 670 hektar, varav 455 hektar ska skötas med inriktning att bevara eller utveckla naturvärden. Hela parken är nu 3 147 hektar.

SÖRGRANINGE MÅNGFALDSPARK ligger i sydvästra Ångermanland, söder om Graningesjön längs med väg 331. Det nya området börjar vid den äldre parkdelens södra ände vid Bastusjön och sträcker sig till Villola. Området är intressant för sina höga geologiska värden och en stor biologisk mångfald och är även rikt på forn- och kulturlämningar.

Sörgraninge invigdes 2014 och sedan dess har SCA gjort flera åtgärder i parken, som till exempel naturvårdsbränningar och våtmarksrestaurering. Det finns flera stigar för besökare och från och med i sommar finns det även en trevlig barnstig på Sakrisberget med figurerna Kolle och Mila som berättar om skogen.

Läs mer på sca.com/sorgraninge

FOTO: PER MATSSON

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Lina Modén, Elisabeth Kempe och Olle Modén vill att fler ska få njuta av utelivet. Nu har de öppnat sin skog för andra och skapat föreningen Uteliv i Nora.

Trion som öppnar sin skog för andra

Det händer grejer i den lilla byn Nora ett par mil väster om Sundsvall. Efter en gallring har vackra lövträd fått plats att breda ut sig och det har byggts en friluftsanläggning med motionsspår, minigolf, discgolfbana, utegym, grillplatser och mycket annat. Bakom aktiviteterna står tre skogsägare som vill att fler får njuta av naturen.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Aktiviteten "Bygg din egen fågelholk" resulterade i spännande bostäder.

För några år sedan tog Olle Modén och Elisabeth Kempe över Olles släktgård med skog i Nora. Till vardags bor de i Stockholm, men Olle har delvis vuxit upp i byn och de trivs väldigt bra där med naturen inpå knuten. Olles skogsskiftet ligger intill en fastighet som tillhör hans brorsdotter Lina Modén, som också delvis växt upp i byn.

Att Olle, Elisabeth och Lina månar om byn går inte att ta miste på. Här finns cirka 70 boende och flera nyinflyttade barnfamiljer. Det är viktigt med en levande landsbygd, där man slipper åka till stan för aktiviteter, menar de.

ANVÄNDA MARKEN

Det var under våren 2019, i samband med att SCA skulle göra en gallring åt dem med fokus på att gynna lövträd, som de började fundera på vad området skulle kunna användas till.

– Det här är ju marker som har brukats en gång i

tiden och jag vill gärna se att de kommer till användning, säger Olle.

– Dessutom behövde vi ta hand om en del av avverkningsresterna och ville gärna flisa upp det. Där föddes idén till ett motionsspår så att vi skulle kunna använda flisen, inflikar Lina.

SÖKTE EU-PENGAR

Vid gallringen togs grova granar och tallar bort till förmån för björk, sälg, asp och rönn. Därefter har området röjts på sly och sedan satte de igång på allvar med att spåna på aktiviteter. De startade också företaget AB Uteliv i Nora för att kunna söka EU-bidrag för landsbygdsutveckling.

– Vi beviljades pengar från Leader Mittland Plus/Jordbruksverket för att kunna bygga en friluftsanläggning och göra det möjligt för fler att njuta av motion och friluftsliv, säger Elisabeth och tillägger:

– Eller som jag brukar säga, göra gott för knopp, kropp och själ!

Efter SCAs gallring och en hel del röjning har lövträden fått plats att växa. Här finns ett unikt bestånd av sälg. Sälgen är bland de första växterna att blomma på våren och därför är den mycket viktig föda för pollinerande humlor, bin och fjärilar.

Ute på udden i den lilla sjön ligger grillkåtan som är öppen för alla.

Utegymmet har blivit ett populärt besöksmål. Det består av sju stationer plus däckvältning och klättervägg.

TIPS FÖR DIG SOM VILL ÖPPNA DIN SKOG FÖR ANDRA

- Kör!
- Tänk projekt och tänk stort, men var realistisk.
- Ta hjälp av andra – vi delar gärna med oss av våra tips. Du når Elisabet på tel 0706- 31 29 90 och Olle på tel 0708-63 63 46.

Uteliv i Nora

Två år senare har anläggningen blivit verklighet. Här finns motionsspår på en respektive tre kilometer, discgolfbana med nio korgar, utegym, minigolf, grillplatser, värmestuga, grillkåta och utomhuskonst.

ÅTERBRUK OCH MILJÖTÄNK

De tre är väldigt engagerade i arbetet, där mycket handlar om att göra nytt med gammalt.

– Minigolfbanorna hittade jag på Blocket. Du ska bara veta vad man kan fynda där, säger Elisabeth och ler. Och av gamla vindsfynd kan man göra fin konst och hänga upp i träden längs motionsspåret.

– En hundra år gammal hölada fungerar som värmestuga efter vår varsamma renovering och grillkåtan är byggd av ett gammalt trägolv och så kallade baker. Och runt enkilometersspåret har vi satt LED-lampor som drivs av solceller. Att ha belysning är viktigt för att det ska kännas tryggt och för att man ska kunna använda spåret mer, påpekar Olle.

Miljötanket går som en röd tråd i det mesta de gör,

”Det visade sig att vi har ett unikt bestånd av sälgar, vilket vi inte hade en aning om.”

liksom omsorgen om naturen.

–Vi har fått väldigt bra hjälp av SCA. Tillsammans med virkesköparen Jonas Ericsson och Tomas Rydqvist, som varit naturvårdsspecialist vid SCA, gick vi runt i området för att få veta mer om de naturvärden vi har, säger Elisabeth och fortsätter:

– Det visade sig att vi har ett unikt bestånd av sälgar, vilket vi inte hade en aning om. Tomas sa att han bara sett det på ett ställe till i Medelpad. Nu går discgolfbanan i sälgslogen så att fler kan få njuta av den.

–Vi fick också tips på hur vi kan göra frilufts-

Discgolfbanan går genom ett vackert bestånd av sälg. Banan är anlagd av 15-åriga Elliot Jonsson från Härnösand, som är svensk mästare i discgolf.

Motionsspåret längs sjön bjuder på rolig konst, som Elisabeth har gjort av gamla vindsfynd.

området mer attraktivt för djur och växter för att gynna den biologiska mångfalden. Istället för att städa bort alla avverkningsrester så kan det till exempel vara bra att spara en del rishögar, stubbar och omkullfallna träd, eftersom det skapar nya miljöer för småkryp, fjärilar och växter. Det är också bra att sätta upp olika typer av holkar för att gynna fågellivet.

BRA SAMARBETSPARTNER

Vid sidan om friluftsanläggningen har både Olle och Lina produktionsskogar. De gör en del arbete själva när de kan, men tar även hjälp av företag som SCA.

– Jonas är en proaktiv virkesköpare, vilket jag uppskattar säger Lina. Han tänker framåt, ger förslag och förklarar så att det blir ett lärande där jag slipper göra dyra misstag. Om man inte kan så mycket om skog är det viktigt med en bra samarbetspartner som ger snabba svar och snabb hjälp. Nu får jag bra hjälp att

prioritera åtgärder för ett hållbart skogsbruk.

Skogen är oerhört viktig för både Elisabeth, Olle och Lina.

–Vi älskar att vara ute i skog och mark, säger Elisabeth.

– Jag tänker mycket på hembyn och är ofta här, även om jag inte bor här. Jag vill verkligen ta hand om och vårda skogen och se till att min dotter får samma relation till skogen som jag har, säger Lina.

IDEELL FÖRENING

Våren 2020 startade de en ideell förening som heter "Uteliv i Nora". I dagsläget har föreningen 140 medlemmar och man har redan hunnit ordna med aktiviteter som tipslinga och fågelholksbygge. Under hösten hade man även en tränare som ledde pass i utegymmet.

– Inget ont som inte har något gott med sig. Pandemin har nog bidragit till att många hittat ut till oss och använt anläggningen. Sedan har vi såklart fått corona-anpassa flera aktiviteter, säger Elisabeth.

De ser ljus på framtiden, även om de är medvetna om att den också innebär en hel del arbete.

– Det gäller ju att hålla lövskogen öppen. Efter gallringen växer det så det knakar, så röjningsjobb finns det gott om, säger Olle.

De har inte brist på nya idéer, snarare tvärtom.

–Vi funderar bland annat på trailspår för cykling, och sedan finns det önskemål om boulebanor och odlingslotter, säger Elisabeth.

– Och kanske ett samarbete med skoterklubben, vi har redan spår över våra marker, säger Lina och avslutar:

– Det finns plats för alla i naturen!

Lina Modén i värme-stugan som är en wrenoverad hölada.

LEIF PERSSON,
virkesköpare i Los/Färila/
Voxna/Tandsjöborg

Jag bor i: Los.

Bakgrund: Har jobbat som skogsmaskinförare i 15 år.

Familj: Sambon Julia och 2 barn.

För mig betyder skog: En plats för återhämtning och en bra långsiktig investering.

Bästa skogsutflykten: Örnberget i Los. Fin utsikt.

Favoritappen: Avanza. Välutvecklad app för aktie- och fondinnehav.

Bästa köpet någonsin: Släktgård med tillhörande skog.

Person jag skulle vilja vara för en dag: Investeraren Warren Buffett och få ta del av hans kunskap.

Jag vill gärna resa till: Las Vegas, för upplevelsen.

Det gör jag helst en ledig sommardag: En utflykt med min familj.

CLAES JÄRBY,
virkesköpare i Söderhamn/
Edsbyn/Bollnäs

Jag bor i: Gävle.

Bakgrund: Säljare på Mittmedia, Nordenolje och 4Sign.

Familj: Min vuxne son Victor, min sambo Eva och hennes tre vuxna söner.

Det bästa med skog: En fantastisk plats – ett andningshål att vistas i för friluftsliv, arbete, rekreation och som ständigt ger växande möjligheter.

Bästa appen: ATG – för att följa mina travhästar.

Favoritfilm: Sagan om ringen.

Om jag var en bil skulle jag vara: En Volvo Duett, en svensk klassiker.

Jag skulle vilja träffa: Sir Richard Branson som grundade Virgin 1972. Entreprenör, äventyrare, aeronaut, världsmäklare med ett aldrig sinande driv och 70 år ung.

Det gör livet gott att leva: Livet i sig. Hälsinglands vackra blå berg, Greklands varma sol, kolonistugans grönskande rabatter, torpets lättskötta skogsbacke.

Jag drömmer om att: Hinna göra så mycket som det går! Men först och främst att få vara frisk och må gott med nära och kära i många år till.

Nya ansikten

SCA sponsrar aktivitetsbana i Hamra

I **SAMARBETE MED** fjäll- och skidanläggningen Tännaldalen sponsrar SCA Wood en äventyrsstig på fjället i Hamra. Den en kilometer långa banan finns på toppen ovanför Tännaldalen ski lodge, där Hamras sittlift går.

Tanken är att barn i åldrarna 3-10 år ska få uppleva fjällmiljön och lära sig mer om olika fjälldjur samtidigt som de kan roa sig med spännande aktiviteter.

Längs banan finns sex aktiviteter byggda av virke från SCA. Alla stationer är anpassade för att passa barn i olika åldrar.

– Vi på SCA gillar trä och vill samtidigt vara med och bidra till att fler barn kommer ut och rör på sig. Med en sådan här bana får de både lära sig mer om naturen och utmana sig själva att klättra, krypa och ta sig fram på olika hinder, säger Vanessa Pihlström, marknadskommunikatör vid SCA Wood.

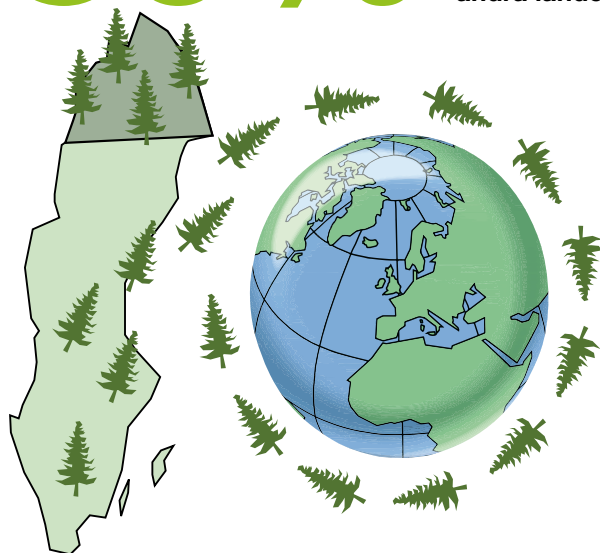
SKOGSNÄRINGEN

– viktig bransch för Sverige

Skogsnäringen har stor betydelse för Sveriges välfärd. Sysselsättning, skatteintäkter och klimatnytta är några av de områden där branschen bidrar. Till skogsnäringen räknas skogsbruket, trävaru-, massa- och pappersindustrin.

80%

av skogs-
näringens
produkter
exporteras till
andra länder.

1 = 3

ETT JOBB
GER TVÅ
JOBB TILL

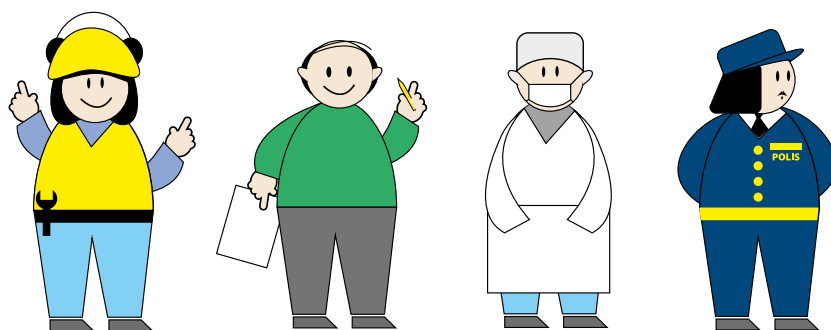
40 000 personer är direkt sysselsatta i skogs-
näringen och 75 000 är indirekt sysselsatta. Det
betyder att varje jobb inom skogsnäringen
skapar nästan två till.

110 miljarder! Det är förädlingsvärdet på de varor
som skogsnäringen tillverkar. Förädlingsvärdet är värdet på
slutprodukten minus värdet på insatsprodukter. Det motsvarar
drygt 2,5 procent av Sveriges BNP, bruttonationalprodukt*.

145 miljarder! Det var värdet på de varor som
skogsnäringen exporterade 2020. Det motsvarar ungefär
10 procent av Sveriges totala export av varor under året.

32 000

– så många tjänster inom offentlig sektor motsvarar
de skatteintäkter från arbetsinkomster som skogs-
näringen bidrar med.

Källor: Siffrorna kommer från en rapport från Industriarbetsgivarna och från Skogsindustrierna.
* BNP är ett mått på ett lands totala ekonomiska aktivitet under en tidsperiod, vanligen ett år.

13,4 MILJARDER

– så mycket investerade skogsindustrin för under 2019. Därmed stod branschen för 20 procent av svensk industris totala investeringar. För 13,4 miljarder kronor skulle man kunna köpa ungefär 28 130 enkilos guldtackor.

140 000 000 ton

Den svenska skogen binder 140 miljoner ton koldioxid varje år, tack vare att den växer med i snitt 120 miljoner kubikmeter varje år. Det är dubbelt så mycket som hela det totala svenska utsläppet av koldioxid.

Stor regional arbetsgivare

4-7 procent – så många är sysselsatta i skogsnäringen i Norrlandslänen.

I Västernorrland står skogsnäringen exempelvis för 7 procent av länets skatteintäkter, vilket motsvarar över 2 500 jobb inom den offentliga sektorn i regionen.

Jörgen Bendz,
virkeschef vid SCA Skog

Tudelat på virkesmarknaden

Hur är läget på virkesmarknaden?

– Det är väldigt tudelat. Konjunkturen för sågverken är urstark, så efterfrågan på timmer är mycket stor. Samtidigt är det ett ganska svalt intresse för massaved eftersom marknaden för tryckpapper fortsätter att falla.

Vad ligger bakom den stora efterfrågan på sågade trävaror?

– På grund av pandemin kan vi inte resa och umgås som vanligt, istället spenderar vi mycket mer tid hemma. Boendet har därför fått större betydelse för oss och vi bygger och renoverar som aldrig förr. Det gäller inte bara i Sverige, utan även i många andra länder.

Vi ser också att trä tar marknadsandelar från andra byggmaterial, tack vare det ökade intresset för hållbarhet.

Vad händer när det gäller marknaden för massaved?

– Efterfrågan på massa och förpackningar är ganska stor, vilket håller uppe efterfrågan på massaved till viss del. Men när det gäller tryckpapper fortsätter marknaden nedåt, så sammantaget är efterfrågan ganska sval. Samtidigt påverkas massavedsmarknaden fortfarande av att man behöver avverka granbarkborreskadad skog i södra halvan av Sverige och i övriga Europa. Det innebär att det finns ett stort flöde av massaved.

Ser du någon ljusning för efterfrågan på massaved?

– Ja, definitivt. Det pågår flera stora projekt som kommer att skapa en långsiktig efterfrågan på massaved. Vi bygger till exempel en toppmodern anläggning för CTMP-massa på Ortvik och i Obbola bygger vi Europas största pappersmaskin för tillverkning av liner. Massa och liner är produkter där vi ser en långsiktig tillväxt och med de här satsningarna tryggar vi avsetningen för massaved för en mycket lång tid framöver.

Vi vill i så hög grad som möjligt försörja våra industrier med virke från norra Sverige och de senaste åren har vi kraftigt minskat vår import av massaved. Den norrländska fibern är unik!

Är det något särskilt man bör tänka på i sin skog inför sommaren?

– Om du inte redan har gjort det är det bra att gå ut och leta efter snöbrott. Särskilt i Västernorrland och Jämtland är det många områden som har fått omfattande skador. Det är viktigt att få ut de skadade träden så snabbt som möjligt, så att de inte blir en yngelplats för granbarkborrar.

Hit längtar jag!

Leif Jönsson jobbar till vardags som IT-konsult i Luleå. Men när han får möjlighet åker han gärna 20 mil norrut till sin skog i Pajala. Med fika i ryggsäcken och kameran runt halsen vandrar han sedan till favoritplatsen som är ett av hans skiften intill naturreservatet Vasikkavuoma slättermyr.

TEXT: MISAN LINDQVIST

FOTO: MICKE TÖRNVIST

MIN FASTIGHET ÄR EN gammal släktgård som jag ärvt efter min mamma. Mitt ställe ligger bara tio minuters promenad från en skogsbilväg – fast när jag var barn och gick här med morfar fick vi vandra en timme över en myr eftersom vägen inte fanns då.

Promenaden börjar genom gammal granskog för att sedan övergå i en otroligt vacker gammal tallskog, med ståtligt raka och höga tallar. Sedan får jag gå längs en hyggeskant intill ett mindre hygge som har självföryngrats mycket bra, för att slutligen nå slättermyrens kant. Där, intill en kalkkälla, ligger en koja som användes som bostad på den tiden höet från myren skördades och togs tillvara med hjälp av lie och hästar. Slättermyren är Europas största och omfattar 250 hektar. Den lever vidare tack vare en engagerad förening som ser till att myren inte växer igen, genom att bedriva myrslåtter. De ordnar även olika aktiviteter.

På bänken utanför kojans åker kaffetermosen fram och jag får njuta av den vackra platsen. Att sitta där och lyssna på naturens ljud och se ut över slättermyren är ren livskvalitet. Miljön ger en speciell känsla där jag känner historiens vingslag.

Jag har alltid gillat att vara ute i skog och mark – jag fotar gärna på fritiden och allra helst fåglar. Och jag försöker sköta min skog på egen hand, bortsett från åtgärder som kräver stora maskiner. Skogen ger en skön avkoppling och bryter av mot den stressiga vardagen. Att vara i skogen är verkligen ett sätt att ladda batterierna.

Många skogsägare hoppas att barnen ska intressera sig för skogen och vilja ta över den så småningom. Att låta dem sommarjobba med plantering i tonåren är ett jättebra sätt att väcka intresset, tipsar Jan Wiklund på SkogensHus.

– Eftersom det finns skattemässiga fördelar är det dessutom en bra affär rent ekonomiskt, både för dig som näringsidkare och för dina barn, säger han.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Väck skogsintresset med sommarjobb

Hur kom du på den här idén?

– Jag äger själv några skogsfastigheter och tycker att det är väldigt roligt med skog. Jag önskar verkligen att mina tre barn ska upptäcka glädjen med att äga och sköta om våra fastigheter. Och jag är långt ifrån ensam om att tänka så, det märker jag i mitt jobb som skatteexpert och rådgivare vid generationsskiften.

I dag kommer skogsintresset inte lika naturligt som det gjorde förr, när ungdomar i glesbygd ofta sommarjobbade i skogen. Därför har jag verkligen engagerat mig för att väcka mina barns intresse och att låta dem jobba i skogen är ett effektivt sätt.

Varför är plantering ett bra sommarjobb?

– Framför allt är det väldigt pedagogiskt med plantering eftersom det är lätt att följa hur beståndet utvecklas efteråt. Man kan åka dit åren därpå och se hur ungskogen växer upp – det blir en härlig känsla för barnen. Efter en plantering är det lätt att känna sig stolt över sin insats!

Ser du några fler fördelar med att låta barnen jobba i skogen?

– Jag vill att barnen ska få uppleva hur det är att jobba hårt, att svettas, slåss med myggen och bli riktigt törstig en varm sommardag. Att de får bli trötta i kroppen och sedan känna att det är ganska skönt efteråt. Det skapar också en ödmjukhet inför det faktum att pengar inte bara trillar in av sig själva.

Hur gör man rent praktiskt för att anställa sina barn?

– Du anmäler dig som arbetsgivare till Skattemyndigheten. Tänk på att barnen måste vara minst 16 år gamla innan du får betala ut lön till dem från din näringsverksamhet.

Kom också ihåg att du har ett arbetsgivaransvar när du anställer någon, även om det handlar om dina barn. Du behöver se över försäkringar, säkerhetsfrågor och regler kring ensamarbete och så vidare. Det gäller både att se till att ungdomarna har fått rätt utbildning och att följa alla regler.

Vad finns det för skattemässiga fördelar?

– När man anställer ungdomar blir arbetsgivaravgiften mycket lägre eftersom man endast behöver betala den del som rör ålderspensionsavgiften. Man betalar då 10,21 procent i stället för 31,42 procent av lönen, så det är ett billigt sätt att få arbetet gjort. Under 2021 gäller det här ungdomar som är födda 2003 till 2005.

Även för ungdomarna är det en bra affär. Tack vare grundavdraget kan de tjäna upp till 20 200 kronor utan att behöva betala någon skatt.

Hur mycket tycker du att det är lämpligt att betala barnen?

– Du kan till exempel räkna ut hur mycket du skulle ha betalat per hektar om du hade anlitat en entreprenör. Jag tycker att de kan få ganska bra betalt – det är bra att ha en morot för att jobba hårt.

Hur kan man se till att det blir bra kvalitet på jobbet?

– Låt ungdomarna läsa på i förväg om hur man till exempel väljer planteringspunkter och gör provtytor. SCA har mycket tips på sin hemsida. Sedan kan ni öva tillsammans i fält. När de kommer igång med jobbet kan du låta dem kalibrera sig själva genom att göra minst en provtyta per dag. Du bör även göra en del stickprov själv för att se att allt ser bra ut.

Fungerade planen – blev dina barn intresserade?

– Våra barn har främst jobbat med röjning, men det kräver ett mycket större säkerhetstänk och större kunskaper än om man jobbar med plantering, så plantering är att rekommendera för de flesta. Men planen fungerade verkligen bra! De har fått en helt annan känsla både för skog i allmänhet och för våra fastigheter. Vi kan prata på ett annat sätt om skogsskötsel nu för tiden och deras intresse har definitivt blivit större.

**På sca.com
finns massor av
tips inför plante-
ringen, bland annat
SCAs planterings-
instruktion.**

Många skogsägare lejer bort arbetet med sin skog. Men det finns de som vill göra det mesta av jobbet själv. Rune Strandberg i Mjösjö i Västerbotten har valt att gå ner i arbetstid för att hinna med sig.

– Jag är tjänstledig två-tre månader om året för att röja, plantera och sköta om vägarna. På så sätt har skogen blivit ett vardagsjobb och inte något som ska klämmas in på helger och kvällar.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: PATRICK TRÄGÄRDH

Rune och sambon Johanna Hägglund tar emot på den nybyggda brokvisten till sitt vackra rödmålade hus. De får snabbt sällskap av sina tre söner och runt benen på dem virvlar några av familjens fem hundar.

Huset är från 1859, och därmed ett av de äldsta i bygden, men det har både byggts ut och moderniserats rejält.

– För några år sedan gjorde vi ett jätteryck och rev ut allt invändigt. Det var nödvändigt att ta tjänstledigt från jobbet under nästan ett år för att jag skulle kunna ta mig an ett så stort projekt, säger Rune.

Nu tänker han på samma sätt kring skogen. Från och med i år ska han vara tjänstledig två-tre månader per år för att kunna ägna sig helhjärtat åt den.

– Johanna har fått ta ett stort ansvar för familjen och nu vill vi ändra på det. Tidigare har jag försökt att pussla ihop plantering, röjning och annat skogsarbete under kvällar och helger, men på det här sättet blir skogen mer som ett vanligt jobb som jag sköter på dagtid, säger Rune.

– Det känns jättebra, tillägger Johanna. Skogen är viktig för oss och vi uppskattar den väldigt mycket båda två. Nu kan vi se till att den blir ordentligt skött samtidigt som vi får ihop vardagen på ett bra sätt.

ROLIGAST ATT RÖJA

Det finns en hel del skog att sköta om. Rune har ärvt fastigheter från sina föräldrar och dessutom har familjen köpt till en del. Och mer skog kräver så klart mer tid, särskilt när man som Rune vill göra mycket själv.

– Tidigare planterade jag det mesta på egen hand, men de senaste fyra, fem åren har jag blivit tvungen att leja bort planteringen eftersom tiden inte har räckt till. Nu tänker jag ta igen en del av det arbetet, men framför allt kommer jag att ägna mig åt att röja eftersom det är ett så roligt jobb, säger Rune och fortsätter:

– Det härligaste är att man ser resultatet direkt. Dessutom är det ju ett rätt fysiskt arbete och det är skönt att få röra på sig. I mitt vanliga jobb sitter jag mycket, eftersom jag jobbar som timmerbilsförare.

RUNE SATSAR PÅ

A man with short brown hair and blue eyes is smiling at the camera. He is wearing a black t-shirt and a bright orange high-visibility safety vest. A chainsaw is slung over his right shoulder, and a backpack is visible behind him. The background is a lush green forest.

**"Framför allt
kommer jag att
ägn mig åt att
röja, eftersom
det är ett så
roligt jobb."**

MER TID I SKOGEN

På en av fastigheterna som paret har köpt till på senare år växer en mäktig stortall som mäter 3,1 meter i omkrets och är omkring 300 år gammal.

Att följa upp planteringar är också en viktig del i Runes arbete med skogen.

– Jag brukar både göra provytor och gå längs stråken för att få en så bra bild som möjligt. Om det finns luckor så är jag nogna med att komplettera. Att lyckas med återväxten är ju grunden för ett lyckat skogsbruk.

INGET VÄGLÖST LAND LÄNGRE

Men Rune nöjer sig inte med att göra röjning, plantering och återväxtkontroller själv, utan bygger till och med vägar.

– Finns det något vackrare än en väl-skött, äldre tallskog? Vi våndas lite över att avverka det här beståndet, fast det är moget för det, säger Rune.

4

TIPS TILL ANDRA SKOGSÄGARE

- 1 Ha tålamod. Skog ger inte några snabba pengar, men är en bra investering på sikt.
- 2 Var aktiv. Skogen växer fort, så det går aldrig att släppa taget. Särskilt röjningarna kommer snabbare än man tror.
- 3 Ta hjälp. Lej bort jobbet om du inte har tid, kunskap eller lust att göra det själv. Det viktigaste är att åtgärderna blir utförda i tid.
- 4 Samarbeta med dina rågrannar. Ha en bra dialog och var hjälpsamma mot varandra. Vid två tillfällen när både vi och rågrannarna har varit intresserade av att köpa fastigheter som varit till salu har vi köpt dem tillsammans och sedan delat upp dem. På så vis slapp vi bjuda emot varandra och det blev ingen osämja.

– Vi har haft ett lite väglöst land på fastigheterna, så det har funnits mycket att göra på den fronten. Jag gillar att gräva och är lite av ett teknikfreak, så det passar mig perfekt.

Till sin hjälp har han en stor grävmaskin och med den har han både byggt nya vägar och underhållit de befintliga. Grävmaskinen kommer även till nytta när det är dags för markberedning. Det fungerar utmärkt att utföra högläggning med den på en del av markerna.

FRIHETSKÄNSLA MED EGEN SKOG

Johanna kan också ratta de flesta maskinerna. Hon har CE-körkort och har bland annat kört flisbil.

– Men jag är inte så aktiv i arbetet med skogen, även om den betyder jättemycket för mig och för hela familjen. Den innebär en extra ekonomisk trygghet och var bland annat till hjälp när vi skulle renovera. Skogen är också en bra investering för kommande generationer, säger Johanna, som jobbar som brev-bärare.

Johanna och Rune uppskattar också själva känslan av att äga skog.

– Att stå uppe på en höjd och blicka ut över vår egen skog ger ett lugn, en slags frihetskänsla. Och att se barnen leka i skogen och veta att det blir deras en dag, det känns väldigt bra, säger Johanna.

– Det är en speciell känsla att se barnen leka i skogen och veta att det blir deras en dag, säger Johanna.

– Ja, tanken är att barnen ska få var sin bit av kakan så småningom. Vi hoppas att vi ska lyckas så in i ett frö så att de blir intresserade, tillägger Rune.

VIKTIGT MED BOLLPLANK

De är eniga om vad som är viktigast som skogsägare – att se till att jobbet blir gjort.

– Det är mycket åtgärder som behöver utföras och skogen växer fortare än man tror. Det gäller särskilt att hålla koll på röjningarna. Mig passar det utmärkt att göra mycket jobb själv eftersom jag har intresset för det och dessutom möjlighet att ta tjänstledigt. Men

det passar naturligtvis inte alla och då gäller det att ta hjälp, säger Rune och fortsätter:

– Och det är alltid bra att ha någon kunnig person som bollplank kring skogsskötseln. Själv bollar jag ofta idéer med virkesköparen Anders Forsberg på SCA.

I jobbet som timmerbilsförare kör Rune genom skogar av alla de slag och han brukar ofta reflektera över vilken skillnad det blir på bestånd som har skötts väl jämfört med de som inte har tagits om hand.

– Det är en helt annan klass på det virke som jag hämtar från skötta skogar, så att göra åtgärder i tid lönar sig verkligen, avslutar Rune.

... mer om Rune och Johanna

FAMILJ: Barnen Albin 12 år, Alfred 9 år och Alvar 3 år. Fyra jämthundar, en golden retriever och en katt.

BOR I: Mjösjö, tre mil sydväst om Bjurholm.

**DET HÄRLIGASTE MED ATT VARA SKOGS-
ÄGARE:** Friheten, att känna att skogen är vår.

DEN VIKTIGASTE NÄRINGSPOLITISKA

FRÅGAN: Äganderätten. Om man inte har rätt att bruka sin skog så måste man få ersättning för det.

När du gör affärer med SCA är virkesköparen din främsta kontakt. Men vi är många fler som bidrar med kunskap och erfarenhet, så att dina avverkningar och skogsvårdsåtgärder blir precis som du vill och att administrationen kring dina skogsaffärer löper smidigt. Vi erbjuder en hel palett av kunskap!

ILLUSTRATIONER: PER MATSSON

EN PALETT AV KUNSKAP –

VIRKESKÖPAREN

Våra kunniga virkesköpare finns alltid till hands när du vill prata om din skog och hur den ska skötas, vare sig du vill ses på plats i skogen, diskutera över telefon eller digitalt på ett videomöte. Virkesköparen guidar dig genom skogsbrukets alla åtgärder, ger råd och svarar på dina frågor, så att du kan nå målen med ditt skogsbruk.

TRANSPORTLEDARE

Transportledarna ser till att ditt avverkade virke hämtas vid rätt tillfälle i skogen och levereras till rätt industri eller terminal för inmätning. De håller kontakt med åkerierna och ser till att logistikkedjan flyter på.

SKOGLIGA PLANERARE

Våra skogliga planerare är de som planerar din avverkning, vilket kallas för traktplanering. De utgår från dina önskemål och traktens förutsättningar och skapar ett traktdirektiv som avverkningslaget sedan får. På så vis vet laget till exempel hur de ska köra på avverkningsområdet för att minimera körsador, på vilket sätt de ska lämna naturhänsyn och hur virket ska köras genom avverkningen för att sedan läggas upp på avlägget inför transporten från skogen.

PRODUKTIONSLEDARE FÖR AVVERKNING

Produktionsledarens jobb är att se till att avverkningen sker enligt dina önskemål och med en hög kvalitet, till en så låg kostnad som möjligt. Produktionsledaren håller kontakt med avverkningslaget och ser till att arbetet flyter på från avverkningstillfället till att virket är levererat och inmätt vid en industri.

AVVERKNINGSLAGEN

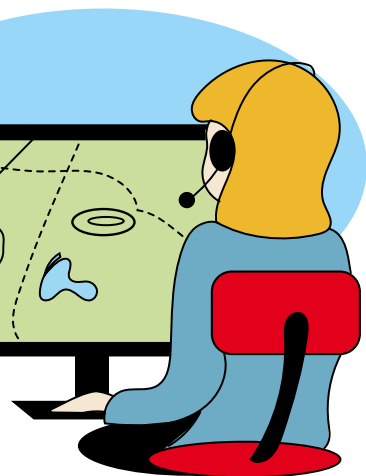
SCA har närmare 150 avverkningslag som arbetar över hela Norrland. Maskinförarna arbetar enligt vår SED-metod för att minimera körsador. De ser till att din skog avverkas på rätt sätt, enligt dina önskemål och att du får ut mesta möjliga värde från din avverkning genom optimal aptering och sortering av virket. De tar även väl avvägda beslut om vad som ska sparas som naturhänsyn.

PRODUKTIONSLEDARE FÖR VÄGAR

Vi har särskilda produktionsledare som är specialister på allt som rör vägar. De stöttar virkesköparna när skogsägare funderar på att bygga en ny skogsbilväg eller rusta upp en befintlig väg. Våra vägspecialister kan ge värdefulla tips om exempelvis vägsträckning och bärighet så att du får en väg som håller i längden.

FÖR DIG OCH DIN SKOG

SKOGSVÅRDSENTREPRENÖRER

SCA samarbetar med många duktiga entreprenörer som utför skogsvårdsarbete i form av markberedning, plantering och röjning. De ser till att din nya skog får rätt förutsättningar för att kunna växa och må bra.

TIMMERBILSCHAUFFÖRER

SCAs virkestransporter utförs med hjälp av cirka 70 åkerier och sysselsätter över 500 timmerbilschaufförer över hela Norrland. De hämtar virket vid avläggsplatsen i din skog och ser till att det levereras till rätt industri eller terminal för inmätning så att din virkesaffär kan slutregleras.

PRODUKTIONSLEDARE FÖR SKOGSVÅRD

Om du har beställt markberedning, plantering eller röjning från oss, så är det en produktionsledare för skogsvård som hanterar din beställning. Produktionsledaren koordinerar de skogsvårdsentreprenörer som vi anlitar för olika uppdrag.

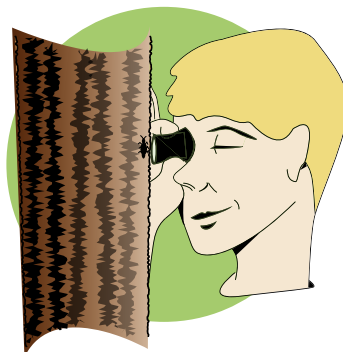

KUNDSERVICE

Våra administratörer vid kundservice servar dig med all administration kring din virkesaffär. Här får du proffsig hjälp att bena ut dina funderingar kring exempelvis ekonomiska transaktioner, fakturor, årsbesked, betalplaner och slutregleringar av virkesaffärer.

NATURVÅRDSSPECIALISTER

Vanligtvis är det virkesköparen som ger råd om naturvård, men vid extra kniviga och svårbedömda ärenden kan de ta hjälp av våra naturvårdsspecialister. De kan stötta med goda råd och extra vägledning.

Nya ansikten

ANDREAS ÄLGAMO,
virkesköpare Övertorneå

Jag bor i: Tarendö, men är på väg att flytta tillbaka till Övertorneå.

Bakgrund: Har gått Kalix naturbruksgymnasium, jobbat som skördarförare åt en entreprenör och som områdesansvarig åt Sveaskog.

Familj: Min sambo Frida och 3 jakthundar.

Det bästa med skog: Friheten och alla upplevelser som skogen och naturen erbjuder.

Det inspirerar mig i jobbet: Att träffa olika kunder och tillsammans uppnå kundens önskemål.

Person jag beundrar: Zlatan, för han levererar år efter år.

Jag skulle vilja prova att: Jaga i Kanada.

Tre ord som beskriver mig: Driven, rolig och snäll.

LAILA JÖNSSON,
virkesköpare Hammarstrand

Jag bor i: Kälarne.

Bakgrund: Jobbat på ICA i 32 år.

Familj: Min man Tomas, 2 vuxna barn, 3 barnbarn och två gråhundar.

Om jag var ett träd skulle jag vara: En tall, har alltid önskat att jag vore lite längre, jag är ju bara 1,60.

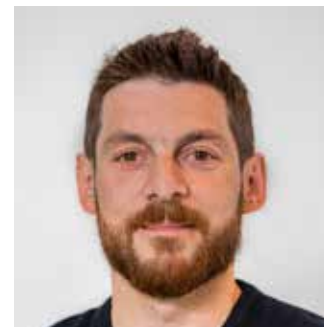
Favoritprogram på TV: Farnen.

Jag skulle vilja prova att: Hoppa fallskärm.

Bästa sommarutflykten går till: Forsaleden i Bräcke kommun.

Tre personer som jag vill ha med mig på en öde ö: Rolf Lassgård, Stina Wollter och Robert Gustafsson. Tänk vad roligt vi skulle ha!

Dold talang: Håller på med amatörteater.

ANDREAS SÖDERLUND,
virkesköpare i Lycksele

Jag bor i: Hornmyr, 3,5 mil utanför Lycksele.

Bakgrund: Kört skogsmaskin, de senaste dryga tio åren åt SCA i Lyckseleområdet.

Familj: Sambo, 2 barn, hund och katt.

Mitt råd till dig som äger skog: Vårda den väl, att röja i rätt tid är till exempel en god åtgärd som gagnar både skogen och ekonomin i slutänden.

Jag gillar: Skog, maskiner och snälla, trevliga, spännande människor.

Jag ogillar: Surströmming.

Bästa sommarutflykten: I svärföräldrarnas stuga utanför Vindeln.

Det gör jag helst när jag är ledig: Umgås med familj och vänner.

HASSE JOHANSSON,
virkesköpare Vindeln

Jag bor i: Ytteråträsk.

Bakgrund: Skogsmästare. Har tidigare jobbat med virkesköp åt Norra och varit maskinförsäljare åt Ponsse. De senaste 23 åren har jag varit virkesköpare åt Martinsons i Vindeln.

Familj: Sambo med Monica och 2 vuxna barn. Häst, hönor och 2 katter.

Mitt råd till dig som äger skog: Besikta skogen med egna ögon. Ett bra sätt att öka intresset och kunskapen om den egna skogen, om man inte kan eller vill göra så mycket praktiskt jobb själv, är att bara gå runt skiftena.

Det vet inte många om mig: Startade Umeå Hängflygklubb (drakflygning) i mitten på 1980-talet. Har ca 250 timmar i luften.

Om jag fick resa i tiden skulle jag vilja resa till: Vår hembygd år 1850. Vi är sjunde generationen på vår gård. Vore fantastiskt att få se hembygden för 170 år sedan.

Hitta naturvärden i din skog

Hur vet man om man har naturvärden i sin skog? Askia Sandberg, en av SCAs naturvårdsspecialister, delar med sig av praktiska tips.

– Sumpskogar, fuktiga bergsbranter och skogar med riktigt gamla träd är några miljöer som du kan kika efter. Och så död ved! Det är en viktig livsmiljö för mängder av arter, säger hon.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

En bra källa för att hitta naturvärden är din skogsbruksplan, om du har en sådan. Där finns eventuella områden med höga naturvärden beskrivna. Självklart kan du också fråga din virkesköpare om råd.

– Men det kan också vara roligt att känna igen värdefulla miljöer på egen hand. Du behöver inte vara specialist på sällsynta insekter, mossor och lavar, utan det gäller att kolla efter olika naturtyper och kännetecken som indikerar att det kan finnas sådana arter där, säger Askia.

STOR VARIATION

Det kan finnas naturvärden i skogar med spår av människan, som till exempel områden där djur betade förr. Men de högsta naturvärdena hittar man främst i orörd skog, så kallad naturskog. Där finns det ofta en stor variation när det gäller olika trädslag och ålder på träden och det ger mycket olika livsmiljöer åt olika svampar, lavar, växter och djur.

Många av naturvärdena i dagens skogar är kopplade till livsmiljöer som var vanligare förr, innan människan började släcka skogsbränder effektivt och dessutom bruka skogen i större utsträckning.

– Förr var det bränder som formade skogslandskapet i stor utsträckning. I många områden brann det ungefär med 50-100 års mellanrum och växter och djur anpassade sig efter det. Bränderna innebar bland annat att det fanns gott om död ved och gott om lövträd, eftersom lövträd är snabba på att etablera sig efter en brand, säger Askia.

En del områden klarade sig ifrån bränderna och

kunde därför utvecklas fritt i hundratal år.

– I sumpskogar, fuktiga sluttningar och andra våta partier dit bränderna inte nådde, fick skogen stå orörd i sekel efter sekel. De arter som trivdes där anpassade sig till en tillvaro där de kunde leva i lugn och ro, utan att det skedde några snabba förändringar runt omkring dem, säger Askia.

I dag är det ont om en del livsmiljöer, som till exempel brända skogar, äldre lövskogar och orörda sumpskogar. Därför är det viktigt att hitta sådana livsmiljöer och skydda dem så att naturvärdena bevaras. En del miljöer behöver lämnas orörda, medan andra naturtyper behöver skötas aktivt för att naturvärdena ska kunna bevaras.

Skogar med höga naturvärden – kännetecken

Skogar med höga naturvärden har oftast en större variation än vanliga produktionsskogar. De har ofta ett eller flera av följande kännetecken:

- Många gamla träd; storvuxna jättar eller kläna, senvuxna träd.
- Stor variation i trädslag, liksom i ålder och storlek på träden.
- Döda och murkande träd, både stående och liggande.
- Luckor och gläntor i skogen som släpper ned ljus.
- Spår av brand, som brandstubbbar eller brandljud i tallar.
- Områden där det stått skog eller träd under lång, obruten tid.
- Inslag av asp, sälg och andra lövträd i skogsområden med andra trädslag.

Fler exempel finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Det här är ett paradiset för många arter som behöver död ved. En trädstam har legat länge och hunnit brytas ned en del, medan en har fallit ganska nyligen.

Död ved

–myllrar av liv

MÅNGA ARTER är helt beroende av död ved, som är den största bristvaran i dagens skogar. Därför är det viktigt att spara döda träd, både sådana som står upp och de som har fallit till marken.

Allt från svampar, lavar och mossor till insekter och fåglar gynnas av död ved. För en del av dem är det viktigt med hård ved, som finns hos träd som nyss har dött. Andra behöver mjuk ved som nästan är helt nedbruten.

–Vedtrappmossan är ett exempel på en art som har specifika krav. För att den ska trivas ska det finnas liggande grov ved som är murken och har börjat spricka upp något, säger Askia.

Ett enda dött träd kan erbjuda livsmiljö för flera hundra olika arter innan det har förmultnat helt. Så håll utkik efter döda träd – för här kryllar det av liv!

En död gran blir som ett höghus för insekter och samtidigt en restaurang för fåglar. De små hålen är hål efter insekter som har krupit in och lagt ägg, medan de större hålen visar var fåglarna har hackat för att kalasa på insekterna.

Gammal skog

HAR DU OMRÅDEN med riktigt gammal skog? I så fall är det mycket troligt att det finns höga naturvärden där.

– I gammal skog som har stått orörd länge trivs bland annat många insekter, vedsvampar, mossor och fåglar. Många av dessa arter är beroende av gamla träd, död ved och av miljöer som inte förändras så snabbt, förklarar Askia.

Hur gamla träd ser ut beror på var du befinner dig. De kan vara storvuxna och grova eller klena och ganska små. Skorpbark och vridna hängande grenar samt hänglavar är tecken på att en gran är riktigt gammal. Även tallarna får skorpbark. De får också en platt krona och grova sidogrenar.

Eftersom skogen har föryngrat sig själv successivt i orörda områden brukar det finnas en stor variation när det gäller trädslag och ålder. Ofta finns det även döda träd, både stående och liggande. Om du hittar en riktigt stor myrstack är det också ett tecken på att skogen har stått orörd länge.

Askia tittar närmare på några mossor som trivs i den fuktiga branten.

Att den här granen är gammal syns bland annat på att barken är sprucken och gråaktig. Grenarna är lite vridna.

Skorpbark på en gran. Varje platta av skorpbarken har sin egen flora av lavar.

Skog i branter

I branter i norrlägen finns ofta arter som är känsliga för uttorkning.

SKOG SOM VÄXER på branta berg och stup är ofta orörd sedan lång tid tillbaka, eftersom man inte har kunnat avverka där. Det betyder att det brukar finnas riktigt gamla träd och ofta har de vuxit långsamt. Trädstammarna brukar inte vara så grova eller höga och skogen är ofta gles.

Om du har branter i norrlägen så har du kanske märkt att det ofta är fuktigt där, till och med en riktigt varm sommardag. Det kan rinna vatten längs klippväggarna även om det var länge sedan det regnade.

– Sådana branter är en betydelsefull miljö för arter som gillar fukt och skugga, till exempel många olika sorters mossor. Många av dem är känsliga för uttorkning och beroende av att det rinner vatten under en stor del av året eller av att det är mycket kondens, förklarar Askia.

Det är viktigt att det alltid finns träd nedanför branten, för att behålla skuggan och det fuktiga klimatet.

I övergången mellan skog och myr trivs många arter.

Den sällsynta varglaven växer bara på solexponerade torrakor som står i ett öppet läge, till exempel på en myr.

Myrkanter

– populära soldäck och barnkammare

MYRRAR OCH MYRKANTER är viktiga för arter som trivs i solen. Här surrar det i luften av fjärilar, humlor, bin och andra pollinerare. Den soliga miljön är också viktig för solälskande lavar som lever på gamla träd och torrakor.

Man avverkar inte intill myrar, utan lämnar alltid en kantzon där skogen möter myren. I kantzonen brukar det växa gamla tallar, små träd och en del buskar. Det är en miljö som erbjuder både skydd och föda till tjäderkycklingar och andra ungar, och fungerar som skogens barnkammare. Fågellivet i myrkanter är ofta rikt och varierat.

Hitta nyckelbiotoper i Skogens pärlor

EN NYCKELBIOTOP är ett område med mycket höga naturvärden och som därför har en mycket stor betydelse för skogens växter och djur. Tidigare gjorde Skogsstyrelsen nyckelbiotopsinventeringar och de har en databas som innehåller information om över hundra tusen kända nyckelbiotoper och andra objekt med naturvärden. De som har identifierats kan du se i karttjänsten "Skogens pärlor", men det finns även många nyckelbiotoper som inte är identifierade och registrerade där.

I sumpskogar finns det ofta höljor med stillastående vatten.

Kalla och fuktiga sumpskogar

I SUMPSKOGAR är det en fuktig och kall miljö. På marken finns små höljor med stillastående vatten, som inte torkar ut ens på sommaren, och det krävs ofta stövlar för att ta sig fram. Här finns växter och småkryp som inte vill ha några snabba förändringar utan fortsätta sina liv i lugn och ro. I sumpskogar finns ofta många olika örter och även orkidéer, om det finns kalk i marken.

– Ett tecken på sumpskog är att träden står på socklar. De står liksom på tå för att det är så fuktigt, förklarar Askia. Vid socklarna blir det så kallade mikrohabitat, väldigt små ytor där det råder speciella förutsättningar som lockar till sig sällsynta arter. På marken ligger ofta döda trädstammar i olika stadier av nedbrytning.

När det är riktigt fuktigt brukar träden stå på socklar.

Lövrika skogar

I EN DEL BARRSKOGAR kan det finnas områden med äldre lövträd som asp, björk och sälg. Spana efter stora, grova lövträd.

– I dag är äldre lövträd en bristvara, säger Askia. Vissa arter kräver bara enstaka äldre träd för att klara sig medan andra, som till exempel vitryggig hackspett, är beroende av att det finns många uppvuxna lövrika bestånd som är spridda i landskapet.

Om du har äldre lövträd på din fastighet är det alltså viktigt att bevara dem. Men granarna tar gärna över på sikt och skuggar lövträden så att de så småningom dör.

– Lövträd tycker inte om konkurrens, utan vill ha det soligt och ljus. Förut såg naturen till att granen inte tog över, eftersom bränderna drog fram med jämna mellanrum och dödade många av dem. Efteråt växte det snabbt upp mycket lövträd, som har lätt att föryngras sig efter brand. Men nu, när det inte brinner så ofta, behöver vi hjälpa lövträden på traven genom att hugga bort granarna runt omkring.

Men det gäller inte överallt. Har du gamla grova, kanske redan döende aspar, i din granskog kan de vara hem åt arter som vill ha grov asp i skuggig miljö. Om man friställer sådana aspar försvinner de skuggkrävande arterna och dessutom blir de gamla asparna chockade av den plötsliga friställningen och dör snabbt. Vill du friställa gamla lövträd är det bäst att göra det i flera steg för att vänja dem successivt.

TIPS!

Spana särskilt efter gamla lövträd i branter. Där har de lättare att överleva eftersom solljuset har större chans att nå in, även om det finns konkurrerande granar.

En aspgrupp med stora gamla aspar är en ovanlig syn i dagens skogar och mycket viktig att bevara. Minst tusen arter lever på aspved, så aspen har stor betydelse.

Soliga och varma hällmarker

HÄLLMARKER MED TALL är ett eldorado för solälskande insekter och lavar som trivs på bergig och näringsfattig mark. Här är det glest mellan träden, vilket gör att det blir riktigt varmt och ljus. En insekt som trivs här är reliktbocken som lever på gamla, solbelysta tallstammar.

Skogar som påverkats av brand

SKOGAR SOM HAR brunnit bär ofta på tydliga tecken. Kanske kan du till exempel se så kallade brandljud, framför allt på tall. Brandljud är invallade skador på stammen. Ofta finns det även brandstubbar och rester av brända träd.

Om du har stora mängder lövträd i ett område som i övrigt domineras av barrträd kan det också vara tecken på att skogen tidigare har brunnit. Vissa partier som brann extra hårt kunde nämligen förnygras med lövträd i en så kallad lövbränna. Det finns många insektsarter och lavar som du bara kan hitta i dessa brandpåverkade miljöer.

Ett rejält brandljud på en gammal tall.

I nästa nummer!

Hur kombinerar man virkesproduktion och en god naturhänsyn?

Krafttag mot skogsskador

NU KRAFTSAMLAR Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) mot skogsskador som till exempel insektsangrepp, stormar och skogsbränder. De har på uppdrag av regeringen tagit fram varsin långsiktig plan för att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador.

Åtgärderna handlar både om att öka kapaciteten för att hantera skador på kort sikt och om att förebygga skador på längre sikt. Dessutom bildas SLU Skogsskadecentrum för att skapa ännu mer samordning.

ILLUSTRATION: PER MATSSON

Gå på insektsbio

GILLAR DU FJÄRILAR och andra insekter? Då kan du göra en insektsbio för att spana på nattflygande småkryp en fin sommarkväll. Spänn upp ett lakan på en lämplig plats och häng en lampa intill tyget. När insekterna kommer flygande sätter de sig ofta på lakanet och då har du chans att studera dem lite närmare.

Tänk på att en insektsbiokväll är väldigt väderberoende. Det bästa är en varm, fuktig och vindstilla kväll.

Nya jakttider

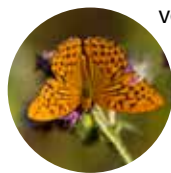
REGERINGEN HAR FASTSTÄLLT nya jakttider, vilket innebär flera förändringar för Sveriges jägare. Starten för älgjakten får fasta datum, där septemberjakten ska starta 1 september medan oktoberjakten startar 8 oktober. Februarijakten tas bort och älgjakten avslutas 31 januari i hela landet. De nya tiderna börjar gälla 1 juli 2021.

Positiv utveckling för den biologiska mångfalden

DEN NYA FORSKARRAPPORTEN "Skogens biologiska mångfald – om arter, miljöarbete och statistik" beskriver tillståndet för den biologiska mångfalden i skogen och lyfter fram både positiva och negativa trender.

– Det är positivt att vi får mer löv, mer gammal skog och mer död ved i landskapet. Men på minus-sidan blir produktionsskogarna tätare och mörkare, och de slutavverkas ofta innan de har hunnit få utvecklade naturvärden. Men den sparade hänsynen i varje bestånd skapar ändå ett nät-

verk av miljöer som bara blir mer värdefulla med tiden. Det nätverket finns jämnt spritt i hela skogslandskapet, säger Mats Hannerz, doktor i skoglig genetik, som skrivit rapporten tillsammans med Per Simonsson, doktor i naturvårdsbiologi.

Rapporten visar att förutsättningarna för den biologiska mångfalden i skogen har förbättrats påtagligt sedan omläggningen av skogspolitiken på 1990-talet, som innebar att man jämställde produktions- och miljömål.

Ingrid
Hellberg

Kargt och blomstrande i Jokkmokks fjällträdgård

Fjällsippa, isräunkel och många andra små tåliga fjällblommor kan du njuta av i den fjällbotaniska trädgården i Jokkmokk.

– Som fjällbotanisk trädgårdsmästare gäller det att tänka tvärtom. I stället för att tillföra näring måste man göra marken mer näringsfattig, berättar Ingrid Hellberg.

TEXT: ANN-KATRIN ÖHMAN • FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Vid den porlande Kvarnbäcken några hundra meter från Ajtte, Svenska fjäll- och samemuseet i Jokkmokk, ligger trädgården sedan 1995. Idén till trädgården kom från läraren Stig Lindberg. Han ville visa fjällvärldens fantastiska fauna för både växtintresserade och de som inte har möjlighet att ta sig ut i fjällen.

De senaste åren har trädgården ut-

vecklats ordentligt under Ingrid Hellbergs ledning.

SÖKER VÄXTER DAG OCH NATT

Under sommaren tillbringar hon varje helg på fjället för att lära sig mer om fjällets växter i olika miljöer i Norrbotten.

– Det finns väldigt mycket att se, så ibland blir det lite sömn på fjällturerna. Jag tar vara på ljuset och får chansen att möta spännande växter, fåglar

och djur, berättar hon.

Måndag till fredag arbetar hon i trädgården och visar växterna för besökare från när och fjärran. Trädgården öppnar i mitten av juni och har öppet till sista augusti och så här i juni blommar det för fullt.

– Lika ogästvänlig som en fjällbrant är i snöstorm, lika inbjudande kan den vara på sommaren. När solen ligger på och värmer berget och näringsrikt vatten

Små skyltar berättar vilka växter som finns i sydbranten.

Åkerbärsblomma, Norrbottens landskapsblomma.

Smörbollar lyser upp.

sipprar längs med klippan, svarar växterna med att bjuda på överflöd, säger Ingrid.

SKAPAR KARG MILJÖ

På sydbranten i trädgården syns en matta av vita fjällsippor, lila svarthö och vit fjälltätört. Uppe på det lilla berget ligger den anlagda fjälltoppen med marken täckt av rosa fjällnejlikor och lila fjällvedel.

– Här har vi tagit ned 42 träd, lagt på en markduk och fyllt på med olika lager grus. Som fjällbotanisk trädgårdsmästare gäller det att tänka tvärtom. I stället för att tillföra jord och näring ska man göra en så karg miljö som möjligt, så att det

Ingrid Hellberg trivs vid den brusande Kvarnbäcken som rinner genom den fjällbotaniska trädgården.

liknar fjället, förklarar Ingrid.

För få miljöer är mer ogästvänliga än de högsta topparna i fjällen. Växterna måste uthärda hårda vindar, kyla och torra och har bara korta perioder av tillväxt.

Bland gruset sticker Stig Lindbergs favoritblomma upp, den pyttelilla blå fjällgentianan. Här finns också den rosablommande isranunkeln. Den växer ända uppe på Sveriges högsta berg, Kebnekaise, 2055 meter över havet. I olika klippsprång i trädgården samsas den med den söta blå klippveronikan och den vita tuvbräcken.

En bit bort finns fjällsippheden som är rik på växter.

– Fjällsippheden är blåsig och det är farligt att sticka upp. De flesta fjällväxter är därför låga, men de blommar vackert, säger Ingrid.

STÅTLIGA SMÖRBOLLAR

Genom hela trädgården rinner den brusande Kvarnbäcken och vid vattnet växer gula kabbelekor och ståtliga smörbollar, precis som det gör vid vattendragen i fjällen.

I trädgården finns också en renvall, myrmark och vilda nyttoväxter. Många av fjällvärldens växter som torta, fjällnässla,

fjällkvanne och fjällsyra har varit viktiga för samernas överlevnad. Torkad kvanne-rot användes som medicinalväxt för att ”hålla borta onda andar” – egentligen höja immunförsvaret – när samerna begav sig i väg på marknader mitt i vintern. Unga stjälar och bladskäft kan kanderas och bli finare konfektyr.

I trädgården odlas också giftiga växter, som exempelvis tibast, för att visa besökare vilka växter på fjället som inte går att äta.

– Vårt mål är att våra besökare ska få njuta av vackra växter, men också lära sig så mycket som möjligt om fjällens fauna när de är här, säger Ingrid.

FJÄLLSIPPA

(*Dryas octopetala*)

Blommar: Juni och juli.

Växer: Vanlig ovanför trädgränsen på kalkrik sand- eller skiffergrusmark.

Kuriosa: En av de första växterna som vandrade in i Sverige efter istiden. Lapplands landskapsblomma. Har gett namn åt fjällsippheden, en vegetations-typ som brukar innehålla många ovanliga fjällväxter.

FJÄLLNEJLIKA

(*Viscaria alpina*)

Blommar: Juli och augusti.

(i fjällträdgården även i juni).

Växer: I fjälltrakterna på stenig eller grusig mark. Förekommer även på Stora Alvaret på Öland.

Kuriosa: Rika förekomster av fjällnejlika indikerar att det finns kopparmalm i marken.

FJÄLLGENTIANA

(*Gentiana nivalis*)

Blommar: Juli och augusti.

(i fjällträdgården även i juni).

Växer: På kalkrik mark i fjällen.

Kuriosa: ”Växer i de högsta fjällen i Lappland och särskilt på snörika bergsryggar. Den glänsande växten upplyser fjällen med sina höglåga blommar” skrev Linné 1755. Blommorna är bara fullt utslagna i soligt väder.

KLIPPVERONIKA

(*Veronica fruticans*)

Blommar: Juli och augusti.

(i fjällträdgården även i juni).

Växer: På kalkrik mark i fjällen.

Kuriosa: Finns också i andra bergsområden i Europa och på Grönland.

FJÄLLSYRA

(*Oxyria digyna*)

Blommar: Från juni till augusti.

Växer: I fjällen och ibland i skogsmiljö på fuktig mark.

Kuriosa: Har varit viktig i samernas kosthållning. Innehåller oxalsyra liksom rabarber och har en syrlig frisk smak.

	TREVLIG LÖSNING!	SÄLJER PARFYMEN	▼	VIKTIGT I UNGSKOGEN PENSAMME	SORT!	▼	EVENTU- ELLT KORT	▼	KASTAS BORT I ONÖDAN	SVÄR- BEDÖMD	▼	JAGET	GER PLANTOR EN BRA START	
	→				→				↘	VILKEN AV DEM TESTAR JOBB				
	▲				MJUKA OCH FUKTIGA RINGA IN									
	BOR TRÖTT KRIPA TILL HAR GUTERRES I TOPPEN			KAN DELA BORDA FRÖKEN			HOPPRÄT- VINGAR OMGER VERK							
	SÄGAS UPP						EN ...MASK ÄR EN SKAL- BAGGE					HAR MÅNGA TRÄD		
	VAR CYKLOP- ERNA I MYTO- LOGIN						SKOGS- KATT GAMMAL STÖT				SARA BERNARD HAL RACKARE			
	▲			STOLT- SERAR		STEN- PARTI KILLE PÅ VÄG				SÅ KAN MAN HETA SPELA				
	FÄLT	VÄXER PÅ TRÄD	RACKAR- UNGE		BLOMMAR TIDIGT		GER BÄTTRE GLID TENN							
	HAR FÖRSÄK- RAD TRICOT							SKOGS- SNUVA GERT FRANZÉN				RÄCKA ÖVER		
	SKEPE	▼	KÄNGA	▼	DATA- SYMBOL	SÄTTER FART PÅ SKOGENS TILLVÄXT UTFÖR				↓		LEDER ÅKESSON		
ÄDEL- TRÄD				PLAN GUPRUN SKOG			HALVGRÄS ERBIUM		TROTS ATT TALADE OM					
→					→			↘	URSÄKTA? TID ATT KLIPPA HÄCKEN		BANT- NING- METOD KLIMAT			
↙	MITT I VECKOR						VÄRFLECKA ÖPPEN PLATS I SKOGEN			↓	HAR GJORT DET FÖRR			
					FUNGERA OCH PROME- NERA			LÖVTRÄD		PATINA				
					▲			PROFE- TERADE OFTA MED PROSIT					FICK DEN SOM FICK KORGEN	
					MÄTTE FÖRR LOTT				SVINGADE MJÖLNER		OBSER- VERA KORTARE		RÄTT KAN GÖRA DIG RIK	
					MÖRKER				KAN SPELA I SKOG					
					VAR ASTRID MÅSTARE PÅ		↘				SKADEROP			
	▲								VÄDER- STRECK				KORS- ORDS- KUNGEN 2021	

Vinn trisslotter!

Lös korsordet och skicka in orden som står i de grå rutorna. Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter var. (OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.)

Skicka in svaret senast den 15 augusti.

Mejla ditt svar till:
info.skog@sca.com
Skriv "Korsord"
i ämnesraden.

Eller skicka ditt svar till:
SCA Skog AB
Korsord
Marknad
851 88 Sundsvall

Fråga en expert

Mångfaldspark – vad är det?

Vad är SCAs mångfaldsparker för något och hur många parker har ni?

SKOGSMULLE

Anna Cabrajic, skogsekolog och ansvarig för parkerna

– SCA har i dag fem parker; Peltovaara i Norrbotten, Tjäderberget i Västerbotten, Sörgränge i Ångermanland, Njurundakusten i Medelpad och Märtingsberget i Jämtland.

Våra mångfaldsparker är skogsområden som präglas av större mångfald än skogslandskapet i allmänhet. De är mellan 1 300 och drygt 3 000 hektar stora, och

minst hälften av den produktiva skogsmarken har vi antingen avsatt eller brukar med metoder som särskilt värnar och gynnar natur- och kulturvärden. I parkerna testas vi också nya skötselmetoder för att utveckla och bevara naturvärden.

I våra parker kan man uppleva spännande och intressanta skogar, vandra på vackra stigar och upptäcka lämningar från svunna tider. En del parker har fina vattendrag och erbjuder fiskevatten. Gör gärna ett besök!

Läs mer om våra parker på www.sca.com/mangfaldsparker – där finns det en broschyr med karta för respektive park.

Kan jag föra över min skogsbruksplan från en annan leverantör till Skogsvinge?

Jag har en skogsbruksplan som ett annat företag har tagit fram åt mig. Går det att lägga in den planen i Skogsvinge?

MARIA J

Andreas Karlstrand, produktionsledare för skogsbruksplaner:

– Ja, det är snabbt och enkelt att fixa! Du kan kontakta företaget som har tagit fram planen och be dem skicka en zip-fil eller en pcSKOG-fil med din plan. Sedan vidarebefordrar du filen till mig. Min mejladress är: andreas.karlstrand@sca.com

Ett annat alternativ är att du ber närmaste virkesköpare på SCA att ordna en fullmakt, där du ger virkesköparen rätt att begära ut din plan digitalt. Efter att vi har fått filen tar det bara någon dag innan du kan se planen i Skogsvinge.

Skogsvinge är toppen även om man inte har en plan, men en plan gör tjänsten ännu bättre! Då har du alltid alla uppgifter från planen med dig och informationen är också kopplad till kartan.

Vad vill du veta?

Ställ en fråga till SCAs experter inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård! Mejla till info.skog@sca.com.

I nästa nummer!

Hur kombinerar man **naturhänsyn och produktion**?

Andreas fiskar den exklusiva **Kalixlövrommen**
Skött och oskött skog – så stor blir skillnaden
Annorlunda **träd världen över**

FOTO: SUSANNE LINDHOLM

DIN SKOG
SCA SKOG AB
851 88 SUNDSVALL

Sommartips för dig och din skog!

Sommaren är här, med slappa dagar och kanske några arbetspass i skogen. Fyra av våra virkesköpare bjuder på sina bästa tips inför semestern, både vad gäller utflykter och skogssysslor.

Linda Norén, virkesköpare i Jokkmokk:

– Partafallet efter Pärälven är väldigt fint. Det är ungefär tre kilometers vandring dit och väl framme finns det många vackra platser att avnjuta matsäcken på. Det finns också fina möjligheter att fiska både öring och harr.

Jag rekommenderar också att du loggar in på Skogsvinge, antingen via hemsidan eller appen, och bekantar dig med dina marker genom en digital rundvandring. Om du har en skogsbruksplan via SCA så finns den också där och det är toppen att kika i den medan man traskar runt på sin fastighet.

FOTO: PER TRANE

Tomas Tjernell, virkesköpare i Hudiksvall:

– Sörfjärdens havsbad är fantastiskt, med en lång, härlig sandstrand. Första gången jag åkte dit blev jag alldeles paff över att det finns så fina stränder häromkring. Det finns även en bra restaurang där.

En bra sommarsyssla på fastigheten är att kolla upp de planteringar som du har gjort de senaste åren. Växer det som det ska eller behöver du komplettera med fler planter någonstans? Ta gärna med barnen på inventeringen, om de inte är allt för små.

Charlotta Gottnersson, virkesköpare i Lycksele:

– Jag tipsar om ett besök på Gammlplatsen här i Lycksele. Där finns bland annat ett intressant skogsmuseum och en kulturbotanic trädgård. Det är också en väldigt vacker plats.

När det gäller skogsåtgärder vill jag slå ett slag för röjning. Det är den bästa åtgärd du kan göra för att ge din skog mer energi och möjlighet att växa bra. Dessutom är det ju trevligt att kunna gå i sin skog utan att behöva tränga sig fram genom en massa ris.

Anders Bergkvist, virkesköpare i Sundsvall, Matfors och norra Hälsingland:

– SCAs mångfaldspark Njurundakusten är ett härligt utflyktsmål. Här finns vackra platser som laguner, strandängar och klapperfält. SCA har gjort i ordning stigar med information om olika miljöer och naturvärden. I området vid Galtström har vi också gjort en barnstig, där barnen kan lära sig mer om skogen med hjälp av figurerna Kolle och Mila. Och om du vill prova på fågelskådning finns det även en skyltad stig för det.

Om du inte redan har gjort det så föreslår jag att du tar en tur på din fastighet för att kolla efter toppbrott. Vid ett av vinterns snöfall drabbades en del områden ganska rejält. Kolla särskilt skog på högre höjder.

FOTO: TOMAS RYDKVIST